

Samhälle, kultur och
identitet

Examensarbete i fördjupningsämnet samhällsorientering och lärande

15 högskolepoäng, avancerad nivå

”Eleverna behöver prata mycket för att förstå”
Språkutvecklande SO-undervisning i flerspråkiga klassrum i årskurs
F-3

*“Students Need to Talk a Lot to Understand”
Language-Developing Social Studies Teaching in Multilingual Classrooms in Grades F-
3*

Arlinda Grxhalija
Shpresa Berisha

Examen och poäng (Grundlärarexamen, 240 hp)

Handledare: Erik Alvstad

Datum för slutseminarium (2026-03-27)

Examinator: Martin Kjellgren

Handledare: Erik Alvstad

Förord

Detta examensarbete genomfördes inom ramen för grundlärarprogrammet F–3 vid Malmö universitet. Arbetet har gett oss fördjupad kunskap om språkets betydelse i SO-undervisning i flerspråkiga klassrum och bidragit till värdefulla insikter inför vår kommande yrkesroll som lärare. AI-verktyget ChatGPT har använts i begränsad omfattning för språkgranskande funktioner.

Vi vill rikta ett varmt tack till de lärare som generöst har delat med sig av sina erfarenheter och reflektioner. Utan er medverkan hade denna studie inte varit möjlig. Vi vill även tacka vår handledare för stöd, vägledning och konstruktiv återkoppling under arbetets gång. Slutligen vill vi tacka våra familjer och närstående för tålamod och uppmuntran under denna intensiva period.

Malmö, mars 2026

Arlinda Grxhalija

Shpresa Berisha

Abstract

Syftet med denna studie är att analysera hur lärare i årskurs F–3 arbetar med att förena språk och ämnesinnehåll i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum. Studien belyser utifrån lärarnas egna erfarenheter och perspektiv, hur de arbetar för att främja elevers språkliga och begreppsliga utveckling samt vilka utmaningar de möter i språkutvecklande undervisning. Fokus riktas särskilt mot lärarnas perspektiv och erfarenheter av språkutvecklande undervisning i flerspråkiga klassrum.

Studien har en kvalitativ ansats och bygger på semistrukturerade intervjuer med fem verksamma lärare i årskurs F–3 samt observationer av undervisningssituationer. Den insamlade empirin från intervjuerna och observationerna har analyserats genom tematisk analys i relation till studiens forskningsfrågor för att identifiera mönster och samband.

Resultatet visar att lärare ser språket som en central förutsättning för elevers möjligheter att förstå och visa sina ämneskunskaper i SO. Flera språkutvecklande strategier framträder, såsom explicit arbete med ämnesspecifika begrepp, användning av bildstöd och stöttning samt strukturerade samtal i klassrummet. Samtidigt beskriver lärarna utmaningar kopplade till elevers varierande förutsättningar och de språkliga krav som SO-ämnet ställer.

Studien betonar betydelsen av språk och ämnesinnehåll i SO-undervisning för att främja likvärdiga lärandemöjligheter i flerspråkiga klassrum.

Nyckelord: SO-undervisning, flerspråkiga klassrum, språkutveckling, ämnesspråk, begreppsutveckling, F-3.

Innehållsförteckning

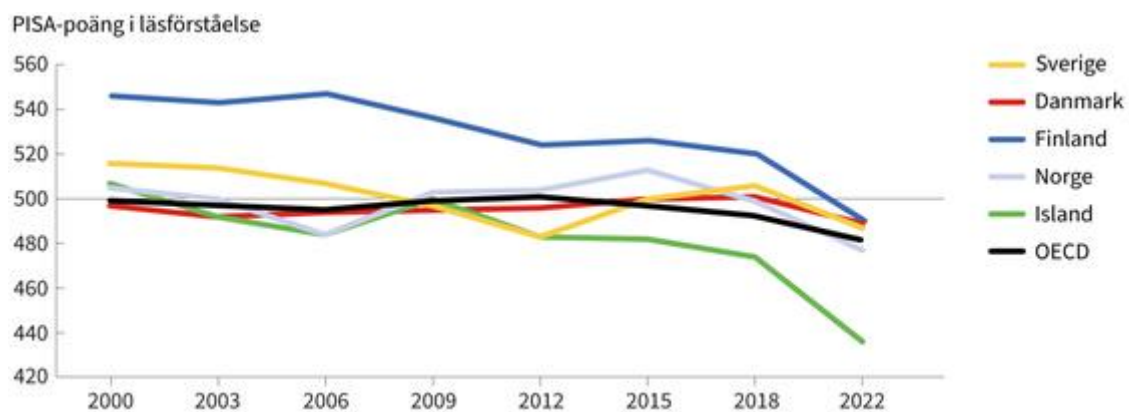
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	5
2. Syfte och frågeställning.....	7
3. Bakgrund.....	8
3.1 Skolans uppdrag i flerspråkiga klassrum.....	8
4. Teoretiskt perspektiv	10
4.1 Sociokulturellt perspektiv på språk- och kunskapsutveckling i flerspråkiga klassrum	10
4.2 Den proximala utvecklingszonen och stöttning	12
4.3 Språkets betydelse för lärande	12
5. Tidigare forskning om språkutveckling	14
5.1 Akademiskt språk och flerspråkighet i skolan	14
5.2 Språk och kunskapsutvecklande arbetsätt	16
5.3 Språkliga krav i SO-undervisningen	18
5.4 Sammanfattning och forskningslucka	19
6. Metod.....	20
6.1 Val av undersökningsmetoder.....	20
6.2 Urval.....	21
6.3 Genomförande av intervjuer	22
6.4 Genomförande observationer.....	22
6.5 Analys av materialet.....	24
6.6 Forskningsetiska aspekter.....	25
7. Resultat och analys	26
7.1 Språksituationer i klassrummet	26
7.2 Arbete med begrepp i SO-undervisningen.....	27
7.3 Språkliga stödstrukturer i undervisningen.....	28
7.4 Samtal och interaktion i undervisningen	29
7.5 Anpassningar i flerspråkiga klassrum.....	30
8. Diskussion	32
8.1 Resultatdiskussion	32
8.2 Metoddiskussion	34
8.3 Slutsats	34
9. Referenser	36
Bilagor	39
Bilaga 1 - Intervjufrågor.....	39
Bilaga 2 - Samtyckesblankett.....	40

1. Inledning

Vårt examensarbete behandlar språkutvecklande arbete och hur språkutvecklande undervisning kan utvecklas. I läroplanen framgår det att vårt samhälles internationalisering innebär höga krav på människors förmåga att samspele med andra och förhålla sig till världen i en kulturell mångfald (Skolverket, 2022, s. 7).

I Sverige har i dag var femte elev ett annat modersmål än svenska. I denna grupp finns även nyanlända elever, det vill säga elever som har kommit till Sverige efter att de har börjat skolan och som har varit här i mindre än fyra år (Skolverket, 2022, s. 30). När elever börjar skolan fortsätter deras språkutveckling, både i skriftspråket och i det formella talspråket. För nyanlända elever kan denna utveckling innebära särskilda utmaningar, då de samtidigt ska utveckla både ett vardagligt språk och ett mer avancerat skolspråk. Detta kan leda till svårigheter att förstå undervisningens innehåll samt att uttrycka sig i både tal och skrift. Därmed riskerar dessa elever att hamna i ett underläge i skolans ämnen, där språket är en central förutsättning för lärande. Med skolspråket avses det mer formella och ämnesspecifika språk som används i undervisningen och som skiljer sig från vardagsspråket (Gibbons, 2017, s. 163). Elever som saknar grundläggande kunskaper i svenska riskerar att hamna i ett underläge när det gäller ämneskunskaper. Utifrån denna problematik undersöker studien vilka undervisningsmetoder lärare på en flerspråkig skola använder i sin SO-undervisning.

Resultat från PISA 2022 visar att svenska elevers kunskaper i läsförståelse har försämrats jämfört med tidigare mätningar (Skolverket, 2023, s. 15–16). Som framgår i figur 1 har resultaten minskat från 2018 till 2022, där Sverige gick från cirka 506 poäng till cirka 487 poäng. Detta innebär att tidigare förbättringar har avtagit och att resultaten närmar sig de lägre nivåerna som uppmättes omkring 2012. Eftersom språkförmåga är central för att kunna ta till sig undervisningens innehåll blir detta särskilt betydelsefullt i flerspråkiga klassrum, där elever har varierande språkliga förutsättningar. Detta visar att lärare behöver kunskaper om hur undervisningen kan anpassas och organiseras för att stödja elever med olika språkliga och kulturella bakgrunder (Skolverket, 2023, s.18).

Figur 1: Sveriges resultat i läsförståelse enligt PISA (2012–2022). Figuren visar en nedgång i resultat.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka hur lärare i årskurs F-3 beskriver sitt arbete med att integrera språk och ämnesinnehåll i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum. Studien syftar även till att synliggöra vilka didaktiska strategier lärare använder för att stödja elevers begreppsutveckling samt hur de förhåller sig till de krav som SO- ämnet ställer. Studien utgår från följande frågeställningar:

1. Hur beskriver lärare sitt arbete med att integrera språk och ämnesinnehåll i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum?
2. Vilka utmaningar upplever lärare i arbetet med språkutvecklande SO- undervisning i flerspråkiga klassrum?
3. Hur beskriver lärare sitt arbete med språkutvecklande strategier för att stödja elevers språkliga och begreppsliga utveckling i SO- undervisningen?

3. Bakgrund

I dagens skola betonas vikten av att undervisningen ska vara likvärdig och bygga på både forskning och beprövad erfarenhet (Skolverket, 2022, s. 7). Detta innebär att elever ska ges förutsättningar att utveckla kunskaper oavsett språklig bakgrund. I flerspråkiga klassrum blir detta särskilt centralt, då eleverna befinner sig på olika nivåer i sin språkutveckling. Eftersom språket är avgörande för att kunna tillägna sig kunskaper i skolans ämnen, däribland SO, blir språkutvecklande undervisning en viktig del av lärarens uppdrag. I SO- undervisningen möter eleverna många ämnesspecifika begrepp och komplexa texter, vilket ställer höga krav på deras språkliga förmåga (Hajer & Meestringa, 2010, s.12). Forskning visar att undervisning i flerspråkiga klassrum behöver vara språkmedveten och integrera språk och ämnesinnehåll för att stödja elevers lärande (Repo, 2023, s. 2–4). Detta innebär att läraren aktivt behöver arbeta med att synliggöra språket i undervisningen, exempelvis genom begreppsarbete, stöttning och möjligheter till samtal. Genom ett språkmedvetet arbetssätt kan eleverna ges bättre förutsättningar att utveckla både sitt ämnesspråk och sin förståelse för undervisningens innehåll.

3.1 Skolans uppdrag i flerspråkiga klassrum

I den nuvarande läroplanen betonas att skolan ska ge alla elever förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar (Skolverket, 2022, s.9). Detta innebär att undervisningen behöver anpassas efter elevers olika behov, erfarenheter och språkliga bakgrund. I flerspråkiga klassrum blir detta särskilt betydelsefullt, eftersom eleverna kan finna sig på olika nivåer i sin språkutveckling och därmed ha olika förutsättningar att ta till sig undervisningen. Vidare framgår det att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, vilket innebär att undervisningen ska bidra till att utjämna skillnaden mellan elever (Skolverket, 2022, s. 8). Detta ställer krav på att lärare organiserar undervisningen på ett sätt som gör den tillgänglig för alla elever. I detta sammanhang blir språket en central faktor, eftersom elevers möjligheter att förstå undervisningens innehåll i hög grad är beroende av deras språkliga förmåga. I SO- undervisningen, där elever möter många nya abstrakta begrepp och komplexa texter blir språket en central del av lärandet. Elever behöver inte enbart förstå innehållet, utan även kunna uttrycka sina tankar och resonemang med hjälp av ett mer utvecklat ämnesspråk.

Detta innebär att undervisningen behöver utformas så att elever ges möjlighet att utveckla både sitt språk och sina ämneskunskaper parallellt.

4. Teoretiskt perspektiv

Studien utgår från ett sociokulturellt perspektiv på lärande, eftersom fokus ligger på hur lärare i flerspråkiga klassrum arbetar med att integrera språk och ämnesinnehåll i SO- undervisningen. Perspektivet är relevant då det betonar att lärande sker genom social interaktion och att språket fungerar som ett centralt redskap i kunskapsutvecklingen. Inom detta perspektiv förstås lärandet som en social process där kunskap utvecklas genom samspel mellan människor och genom användning av olika redskap. Ett av de viktigaste redskapen i lärandeprocessen är språket, eftersom språket möjliggör kommunikationen, tänkandet och kunskapsutvecklingen (Säljö, 2014, s. 29–30).

Det sociokulturella perspektivet är relevant för denna studie eftersom den undersöker hur lärare arbetar med att integrera språk och ämnesinnehåll i SO- undervisningen i flerspråkiga klassrum. Inom det sociokulturella perspektivet blir lärarens stöttning central för elevernas lärande. I flerspråkiga klassrum kan stöttning handla om att använda bildstöd, förklara ämnesspecifika begrepp, modellera språk och skapa möjligheter för elever att samtala om innehållet tillsammans med andra. Genom sådana arbetssätt kan elever utveckla både sitt vardagsspråk och sitt skolspråk. Detta är särskilt viktigt i SO- undervisningen där elever möter abstrakta begrepp och komplexa texter. Vygotski menar att elever utvecklas genom stöd från mer kunniga personer, exempelvis lärare eller klasskamrater. Med rätt stöttning kan elever klara uppgifter som de ännu inte kan genomföra på egen hand (Säljö, 2014, s. 45–46).

4.1 Sociokulturellt perspektiv på språk- och kunskapsutveckling i flerspråkiga klassrum

Det sociokulturella perspektivet på lärande har sin grund i den ryske psykologen Lev Vygotskijs teorier om hur människor utvecklar kunskap genom social interaktion. Det sociokulturella perspektivet är relevant för denna studie eftersom fokus ligger på hur språk och interaktion används för att stödja elevers lärande i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum. Enligt Vygotskij sker lärande först på en social nivå i samspel med andra människor och därefter på en individuell nivå när individen internaliserar kunskapen (Säljö, 2014, s. 86). Inom detta perspektiv betonas att språk och kommunikation spelar en central roll i människors lärande. Genom dialog och samarbete får elever möjlighet att uttrycka sina tankar, ta del av andras perspektiv och utveckla sin förståelse för olika fenomen. Säljö (2014, s. 120) beskriver

hur språk och andra kulturella redskap fungerar som medierande verktyg i lärandeprocessen. Med hjälp av dessa redskap kan människor formulera idéer, resonera kring olika frågor och utveckla sin förståelse för omvärlden.

Även Dysthe (2003, s. 48–49) lyfter fram betydelsen av dialog och interaktion i lärandeprocesser. Hon menar att lärande utvecklas genom kommunikativa processer där elever får möjlighet att delta aktivt i samtal och gemensamt meningsskapande. När elever ges möjlighet att diskutera och reflektera tillsammans kan de utveckla en djupare förståelse av ämnesinnehållet.

Hajer (2015, s. 10) redogör för betydelsen av grundläggande idéer i den sociokulturella teorin. En av de viktigaste är att språket är ett grundläggande verktyg för att kunna föra en dialog. Genom att bjuda in eleverna till olika läraaktiviteter där språk och kommunikation är i fokus främjas utvecklingen av ämnesspråket inom de samhällsorienterade ämnena. Läraaktiviteterna kan utformas på olika sätt så länge eleverna får se, höra och arbeta med texter.

Hajer (2015, s. 10) belyser att det som kännetecknar det sociokulturella perspektivet på lärande är att låta eleverna använda språket både muntligt och skriftligt. Hajer (2015, s. 10) lyfter även fram att det är av stor vikt att använda språket som ett verktyg i syfte att utveckla ämnesspecifikt språk i de samhällsorienterade ämnena.

Wedin (2011, s. 4) menar att den sociokulturella teorin knyter an till språk och lärande genom att studera dessa i kulturella och sociala sammanhang. Wedin (2011, s. 4) lyfter fram vikten av att språk och lärande sker i sociala sammanhang, såsom i klassrumsinteraktioner där elever ges möjlighet att samtala, samarbeta och använda språket i undervisningen. I SO- undervisningen innebär detta att elever behöver få använda språket aktivt för att utveckla förståelse för ämnesspecifika begrepp.

Säljö (2014, s. 45-46) understryker att talet är av stor betydelse i de yngre åldrarna i skolan där elevernas förmåga att använda skrivande i sitt lärande fortfarande är begränsad. Wedin (2011, s. 7) förklarar hur den verbala dialogen mellan lärare och elever utgör en avgörande informationskälla och främjar elevernas aktiva lärandeprocess. En betydelsefull del i barnens lärandeprocess utgår från det läraren säger. Dessutom framhålls hur viktigt det muntliga samspelet är för barnens kunskapsutveckling. Säljö (2011, s. 45-46) betonar att utvecklingen av det verbala språket är en central del i övergången till ett mer kunskapsrelaterat och ämnesspecifikt språk. Detta innebär att elever genom muntlig interaktion får möjlighet att

utveckla sin förståelse för begrepp och innehåll, vilket är särskilt viktigt i SO- undervisningen där språket är ett redskap för lärande. I flerspråkiga klassrum blir detta ännu mer betydelsefullt, då elever behöver stöd i att utveckla både sitt vardagsspråk och ämnesspråk.

4.2 Den proximala utvecklingszonen och stöttning

En central del av Vygotskijs teori är begreppet den proximala utvecklingszonen. Den proximala utvecklingszonen beskriver skillnaden mellan vad en elev kan klara av på egen hand och vad eleven kan klara av med stöd från en mer erfaren person, exempelvis en lärare eller en klasskamrat (Säljö, 2014, s. 86–87). I undervisningssammanhang innebär detta att läraren spelar en viktig roll i att stödja elevernas lärande genom olika former av stöttning. När elever får stöd i sitt lärande kan de gradvis utveckla nya kunskaper och färdigheter. Detta stöd kan exempelvis bestå av förklaringar, frågor, modellering eller visuella hjälpmedel.

Begreppet stöttning har vidareutvecklats genom begreppet scaffolding. Wood, Bruner och Ross (1976, s. 90) introducerade detta begrepp för att beskriva hur en mer erfaren person ger tillfälligt stöd som hjälper elever att lösa uppgifter de ännu inte klarar på egen hand. När elevernas förståelse utvecklas kan stödet gradvis minskas, vilket bidrar till att eleverna blir mer självständiga i sitt lärande. I klassrummet kan detta innebära att läraren strukturerar undervisningen genom tydliga instruktioner, exempel och gemensamma genomgångar. Genom sådana arbetssätt kan elever stegvis utveckla sin förståelse och ta större ansvar för sitt eget lärande (Wood, Bruner och Ross, 1976, s. 90)

4.3 Språkets betydelse för lärande

I relation till denna studie blir språkets betydelse särskilt central då fokus ligger på hur lärare i SO – undervisningen arbetar med att utveckla elevers språk i flerspråkiga klassrum. Genom att analysera hur språket används i undervisningen blir det möjligt att förstå hur elever ges förutsättningar att utveckla både sitt ämnesspråk och sin förståelse för ämnesinnehållet. Språklig interaktion och gemensamma samtal skapar möjligheter för elever att utveckla sin förståelse för olika ämnesinnehåll och uttrycka sina tankar och resonemang. Genom språket kan eleverna uttrycka sina idéer, diskutera olika perspektiv och utveckla sin förståelse för ämnesinnehåll. Mercer och Littleton (2007, s. 21–23) lyfter fram hur samtal i klassrummet kan bidra till att utveckla elevers tänkande och lärande. När eleverna får möjlighet att resonera tillsammans och diskutera olika frågor kan de utveckla både sina språkliga och kognitiva

färdigheter. I undervisning innebär detta att läraren behöver skapa möjligheter för elever att använda språket aktivt genom exempelvis diskussioner, gemensamma genomgångar och samarbete i grupper. På så sätt kan elever utveckla både sitt språk och sin förståelse för det ämnesinnehåll som behandlas i undervisningen.

5. Tidigare forskning om språkutveckling

I detta kapitel presenteras tidigare forskning om språkutveckling och språkutvecklande undervisning i flerspråkiga klassrum. Syftet är att belysa hur språk och ämnesinnehåll kan integreras i undervisningen samt vilka faktorer som har betydelse för elevers språkliga och kunskapsmässiga utveckling.

Kapitlet inleds med forskning om akademiskt språk och flerspråkighet, följt av studier om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Till sist presenteras forskning som specifikt behandlar språkutvecklande SO- undervisning i de tidiga skolåren.

5.1 Akademiskt språk och flerspråkighet i skolan

Vi har tagit stöd i Jim Cummins forskning (2017) om språkutveckling och undervisning av flerspråkiga elever. Cummins (2017, s. 42) menar att första språket har en central roll för utvecklingen av både andraspråket och det ämnesspecifika språket i skolan. Han visar att kunskaper och språkliga färdigheter kan överföras mellan språken, vilket innebär att ett starkt modersmål kan stödja elevers lärande i olika ämnen, som exempelvis SO. Han påpekar att utvecklingen av modersmålet kan främja inläringen av ett andraspråk, eftersom kunskap och språkliga färdigheter kan samspela och överföras mellan språken. Hans forskning påvisar att det finns en betydande skillnad mellan elevernas skolspråk och vardagspråk. Forskningen har indikerat att första språket inte är en bidragande faktor till svagare skolresultat, utan istället är ett viktigt redskap för den kognitiva utvecklingen och interaktionen i familjen (Cummins, 2017, s. 42). Cummins (2017, s. 42) baserar sin forskning på studier av flerspråkiga elevers språkutveckling i olika utbildningssammanhang. Hans resultat bygger både på teoretiska modeller och analyser av hur språk används i skolan. Hajer & Meestringa (2014, s. 10) utgår främst från klassrumsnära forskning där de studerar hur språkutvecklande arbetssätt kan användas i undervisningen. Även Gibbons (2016, s. 25–26) bygger sin forskning på observationer av undervisning och visar hur lärare kan arbeta med stöttning för att utveckla elevernas språk i olika ämnen.

Pauline Gibbons (2016) framhäver betydelsen av språkutvecklande undervisning. Hon betonar att elever tillägnar sig språket när undervisningen skapar möjligheter för dem att

använda språket ofta genom kommunikation, interaktion samt tydliga mål och instruktioner i undervisningen. Hon betonar även att forskning om språkutvecklande undervisningsmetoder och betydelsen av att språket har ett tydligt syfte i undervisningen har varit betydelsefull för denna studie (Pauline Gibbons, 2016).

Forskning om flerspråkighet i skolan tyder på att språket har en viktig funktion för elevers förmåga att utveckla ämneskunskaper. Cummins (2017, s. 63–67) gör en distinktion mellan vardagsspråk, Basic Interpersonal Communicative Skills (BICS) och akademiskt språk, Cognitive Academic Language Proficiency (CALP) och lyfter fram att det akademiska språket har stor betydelse för skolframgång. Det akademiska språket i detta sammanhang innebär att elever behöver förstå och använda ämnesspecifika begrepp, kunna resonera, förklara samband och uttrycka sig i mer avancerade och abstrakta former. I SO-undervisningen handlar detta exempelvis om att kunna förstå begrepp som demokrati, rättigheter och samhällsstruktur samt att kunna diskutera och förklara dessa. Medan vardagsspråket utvecklas snabbare kan det ta flera år att tillägna sig det akademiska språket som är nödvändigt för att förstå ämnesspecifika begrepp och resonemang.

I SO-undervisning framträder detta särskilt tydligt, då elever ska kunna förstå och använda sig av abstrakta begrepp som demokrati, rättigheter, makt och samhällsstruktur. Cummins (2017, s. 74–75) betonar att elever som får förutsättningar att vidareutveckla både sitt första- och andraspråk samtidigt har större möjligheter att nå skolframgång än elever som endast undervisas på sitt andraspråk. Detta visar att språkutveckling bör betraktas som ett integrerat element i ämnesundervisningen. Thomas och Collier (1997) konstaterar i en omfattande studie att tvåspråkig undervisning där elever får utveckla båda sina språk samtidigt främjar mer gynnsamma resultat på lång sikt än undervisning där elever endast förväntas tillägna sig sitt andraspråk. Deras resultat framhåller värdet av att inte se flerspråkighet som en begränsning utan som en styrka i undervisningen.

En språkutvecklande undervisning i flerspråkiga klassrum innebär att språk och ämnesinnehåll integreras i undervisningen för att stödja elevers lärande. I undervisning med flerspråkiga elever är det centralt att arbeta språkutvecklande för att stärka elevernas möjligheter att förstå ämnesinnehållet. Bunar (2001, s. 66) betonar att undervisningen bör utformas så att alla elever, oavsett språklig och kulturell bakgrund ges likvärdiga möjligheter att utveckla sina kunskaper. Detta förutsätter ett arbetssätt där elever får stöd att förstå och använda ämnesspråket. I

flerspråkiga klassrum präglas undervisningen ofta av heterogena elevgrupper där elever har olika språkliga erfarenheter och förutsättningar. Detta innebär att elever har olika behov av språkligt stöd i undervisningen (Skolverket, 2016, s. 10). För att möta dessa behov behöver lärare arbeta medvetet med språk i alla ämnen och organisera undervisningen så att elevernas språkutveckling kontinuerligt stöts över tid (Hajer & Meestringa, 2014, s. 10).

En språkutvecklande SO- undervisning tar sin utgångspunkt i elevernas språkliga nivå och bygger vidare på deras tidigare erfarenheter. Läraren behöver därför kartlägga elevernas språk och anpassa undervisningen utifrån deras behov (Hajer i Skolverket, 2015, s. 2). I undervisningen kan elever initialt använda sitt vardagsspråk, vilket successivt utvecklas till ett mer ämnesspecifikt språk genom olika undervisningsaktiviteter. SO-ämnena innehåller många ämnesspecifika begrepp och komplexa texter, vilket ställer höga krav på elevernas språkliga förmåga. Därför behöver undervisningen innehålla både muntliga och skriftliga aktiviteter där elever ges möjlighet att använda språket aktivt. Hajer och Meestringa (2014, s. 18) framhåller att elever utvecklar sina ämneskunskaper genom att arbeta med språkliga metoder, såsom att samtala, läsa och skriva inom ämnet. Nyare forskning betonar även vikten av en språkmedveten undervisning där lärare aktivt synliggör språket i ämnesundervisningen och ger elever stöd i att utveckla både språk och ämneskunskaper (Repo, 2023). Detta kan innebära att läraren arbetar med att förklara centrala begrepp, använder visuellt stöd och skapar möjligheter för elever att samtala om innehållet. Genom att integrera språk och ämnesinnehåll i undervisningen skapas bättre förutsättningar för elever att förstå, bearbeta och uttrycka kunskap i SO-ämnena.

5.2 Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt

Flera forskare lyfter fram att språk- och kunskapsutveckling behöver ske vid sidan av varandra i undervisningen. Gibbons (2018, s. 35–38) understryker att språkutvecklande undervisning omfattar att läraren arbetar explicit med begrepp, modellerar språkliga strukturer och främjar samtal och samspel i klassrummet. Med hjälp av strukturerade diskussioner och gemensamt meningsskapande kan eleverna fördjupa både sitt språk och sin förståelse för ämnesinnehållet.

Hajer och Meestringa (2014, s. 52–56) redogör för språkinriktad undervisning som en undervisning där läraren planerar systematiskt med utgångspunkt i ämnets språkliga krav. Detta

innebär att läraren bör tydliggöra grundläggande begrepp, klargöra mål och ge stöd med hjälp av bildstöd, modelltexter och gemensamma genomgångar.

Forskningen indikerar att undervisning som tar sin utgångspunkt i elevernas tidigare erfarenheter möjliggör aktiv medverkan, vilket leder till bättre möjligheter för både språklig och ämnesmässig utveckling (Gibbons, 2016, s. 33). Detta är i synnerhet betydelsefullt i de tidiga skolåren, där elever fortfarande bygger upp sitt akademiska språk.

Dagens skolor är internationella, där flerspråkiga elever inte alltid får den hjälp de behöver för att nå kunskapsmålen i skolan. Forskning visar att flerspråkiga elever inte får tillräcklig stöttning för att nå skolans mål (Norberg-Brorsson, 2016, s. 135). Skolinspektionens rapport beskriver också dessa brister i skolan när det gäller att ge andraspråkselever de bästa förutsättningarna för språk- och kunskapsutveckling. Brister i måluppfyllelsen kopplas även till ankomstålder, hur länge eleverna har bott i landet samt föräldrarnas bostadsort, ekonomi och utbildningsbakgrund. Det är familjens förutsättningar som associeras med individen och minoriteten (Norberg-Brorsson, 2016, s. 136).

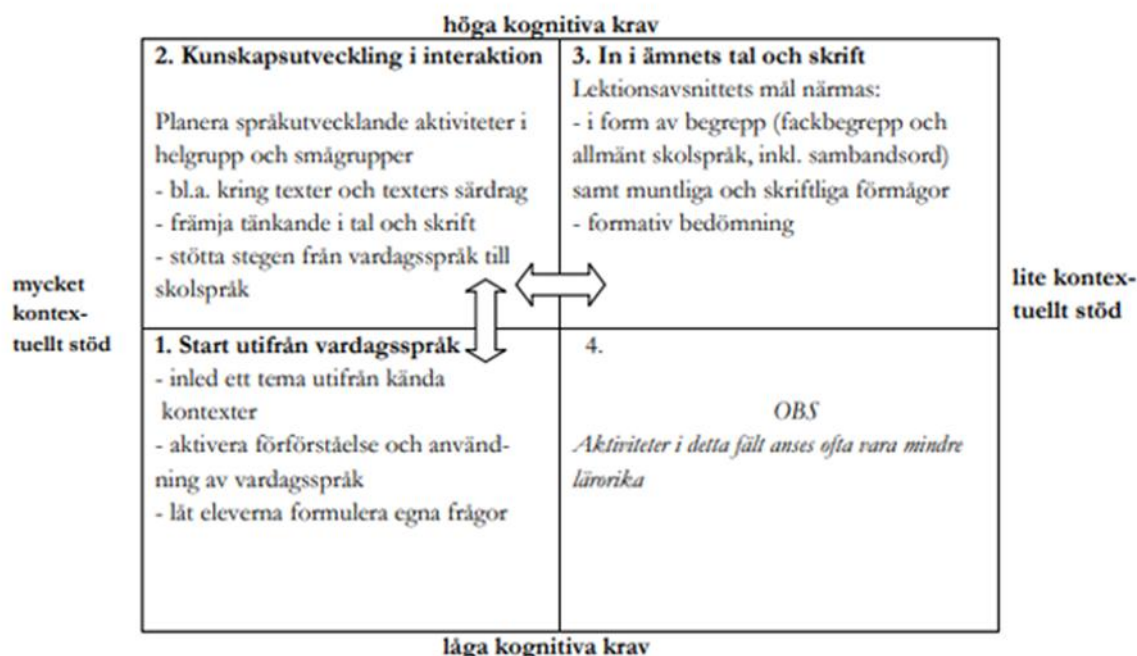
Språkutvecklingen är betydelsefull för att förstå undervisningsämnet och lärarens fokus på läsning, skrivande, tal och lyssnande resulterar i en undervisning där eleverna är delaktiga och deras förkunskaper och erfarenheter tas tillvara, exempelvis genom egna texter inom det aktuella arbetsområdet (Norberg-Brorsson, 2016, s. 136).

Costley och Leung (2020, s. 2) beskriver transspråkande som ett förhållningssätt där flerspråkiga elever använder hela sin språkliga repertoar i lärandet, snarare än att hålla sina språk åtskilda. Det innebär att elever kan växla mellan språk och använda sina samlade språkliga resurser för att förstå innehåll, uttrycka tankar och utveckla kunskap i undervisningen. Språket som läraren använder i undervisningen är av stor betydelse eftersom det påverkar hur andraspråkselever använder sina språk för att lära sig och förstå det innehåll som behandlas i undervisningen. Inom transspråkande vill man lyfta fram det positiva med flerspråkighet och inte separera eller begränsa språken från varandra. Detta eftersom alla språk behövs i det vardagliga livet.

5.3 Språkliga krav i SO-undervisningen

SO-ämnena präglas av arbete med begrepp, resonemang och tolkningar. Skolverket (2012, s. 9–11) framhåller att undervisning i flerspråkiga klassrum behöver ta i beaktande de språkliga krav som ämnet medför. Elever behöver inte bara förstå faktainnehåll utan också ha förmåga att uttrycka samband, orsaker och konsekvenser.

I de tidiga skolåren kan dessa förväntningar i synnerhet vara krävande för elever med svenska som andraspråk, med tanke på att de parallellt bygger upp sitt ordförråd och sitt akademiska språk. Forskning visar således att explicit begreppsundervisning och dialogbaserade arbetsformer är avgörande för att främja elevernas kunskapsutveckling i ämnet (Gibbons, 2016, s. 38–39). Även Schleppegrell (2004, s.4–6) framhåller att skolans ämnen ställer särskilda språkliga krav på eleverna eftersom de behöver utveckla ett mer akademiskt språk för att kunna resonera, förklara samband och tolka olika samhällsfrågor. Detta innebär att undervisningen behöver ge eleverna stöd i att förstå och använda ämnesspecifika begrepp och uttryck i olika sammanhang.

Figur 1: Skolverket, 2015, s.8)

Modellen visar hur undervisningen kan organiseras utifrån graden av språkligt stöd och kognitiva krav. Enligt skolverket (2015 s. 8) behöver undervisningen kombinera höga kognitiva krav med tydlig språklig stöttning för att elever ska utveckla både språk och ämneskunskaper.

I modellen synliggörs att elever behöver stöd genom exempelvis bildstöd, samtal och gemensamma aktiviteter samtidigt som undervisningen ska innehålla utmanande uppgifter. I relation till SO – undervisningen blir modellen relevant eftersom elever möter abstrakta och ämnesspecifika begrepp som kräver både språkförståelse och förmåga att resonera. I flerspråkiga klassrum behöver lärare därför skapa undervisning där elever får möjlighet att använda språket aktivt samtidigt som de utmanas kunskapsmässigt (Skolverket, 2015, s. 8).

5.4 Sammanfattning och forskningslucka

Sammanfattningsvis påvisar tidigare forskning att språkutveckling och ämnesundervisning bör integreras, framför allt i flerspråkiga lärmiljöer. Forskare såsom Cummins (2017), Gibbons (2016) och Hajer och Meestringa (2014) understryker värdet av systematiska språkstödande strategier i syfte att främja elevers kunskapsutveckling. Dessutom behandlar ett flertal studier språkutveckling på generell nivå eller i senare årskurser. Det finns relativt liten forskning som specifikt analyserar hur lärare i årskurs F–3 redogör för och argumenterar för sina didaktiska val i SO-undervisning i flerspråkiga klassrum. Denna studie har som mål att tillföra fördjupad insikt i lärares egna synsätt i de tidiga skolåren.

6. Metod

I detta kapitel redogör vi för de undersökningsmetoder som vår studie använder sig av. Vi introducerar även urvalet av intervjupersoner. Därefter förklarar vi hur studien har utförts, samt de etiska överväganden som har gjorts och hur vi har hanterat studiens tillförlitlighet.

6.1 Val av undersökningsmetoder

Denna studie bygger på en kvalitativ forskningsansats. En kvalitativ metod är lämplig när forskaren vill få en djupare förståelse för människors erfarenheter, uppfattningar och arbetssätt (Bryman, 2011, s. 369). Eftersom studiens syfte är att undersöka hur lärare beskriver sitt arbete med språkutvecklande undervisning i SO-ämnena i flerspråkiga klassrum ansågs en kvalitativ metod vara lämplig.

Datainsamlingen genomfördes genom semistrukturerade intervjuer med lärare samt observationer. Denna intervjumetod innebär att forskaren utgår från en intervjuguide med förberedda frågor men samtidigt har möjlighet att ställa följdfrågor och låta deltagarna utveckla sina resonemang (Bryman, 2011, s. 413). Enligt Bryman (2011) kan en kombination av intervjuer och observationer bidra till en mer nyanserad bild av det som studeras, eftersom forskaren både kan ta del av deltagarnas beskrivningar och samtidigt observera hur undervisningen genomförs i praktiken (Bryman, 2011, s. 274).

Intervjuer valdes eftersom studiens syfte är att få en djupare förståelse för hur lärare beskriver sitt arbete med språkutvecklande undervisning. Tidigare forskning visar att lärarens arbetssätt har stor betydelse för hur elever utvecklar sitt språk i undervisningen. Gibbons (2016) betonar exempelvis att lärarens didaktiska strategier spelar en central roll för att stödja elevernas språkutveckling i ämnesundervisningen (Gibbons, 2016, s. 32–35). Den kvalitativa intervjumetoden gör det möjligt att fånga lärarnas egna erfarenheter, reflektioner och beskrivningar av hur språkutvecklande arbetssätt används i undervisningen. Även Hajer och Meestringa (2014) framhåller att lärarens undervisningsstrategier är avgörande för hur elever får möjlighet att utveckla både språk och ämneskunskaper i klassrummet (Hajer & Meestringa, 2014, s. 57–60). Genom intervjuer och observationer med lärare blev det därför möjligt att få en bättre förståelse för hur sådana strategier används i SO-undervisningen

6.2 Urval

I studien deltog fem verksamma lärare som undervisar i grundskolans tidigare år (F–3). Lärarna arbetar i klassrum där elever har olika språkliga bakgrunder, vilket gör deras erfarenheter relevanta för studiens fokus på språkutvecklande undervisning i flerspråkiga klassrum. Urvalet kan beskrivas som ett bekvämlighetsurval, vilket innebär att deltagarna valdes utifrån tillgänglighet och möjlighet att delta i studien (Bryman, 2011, s. 194). Denna typ av urval är vanligt i mindre kvalitativa studier där syftet inte är att generalisera resultaten utan att få en djupare förståelse för ett specifikt fenomen.

De lärare som deltog i studien har olika lång erfarenhet av undervisning och arbetar i klassrum där flerspråkighet är en del av undervisningssituationen. Samtliga lärare har dock erfarenhet av undervisning i de tidiga skolåren och arbetar med SO-undervisning i sina klasser. Tidigare forskning visar att elever i flerspråkiga klassrum ofta möter språkliga utmaningar i skolan, särskilt när det gäller att utveckla ett mer avancerat ämnesspråk (Cummins, 2017, s. 65–67).

Tabell 1. Översikt över deltagande lärare

Lärare	Yrkeserfarenhet	Årskurs	Språksituation i klassen
Lärare 1	Ca 10 år	Åk 3	Majoriteten av eleverna är flerspråkiga och språknivåerna varierar
Lärare 2	Nyexaminerad	Åk 1	Stor språklig variation, flera elever med svenska som andraspråk
Lärare 3	Ca 7 år	Åk 3	Flerspråkig klass med flera elever som har svenska som andraspråk
Lärare 4	Ca 19 år	Åk 3	Mycket flerspråkig klass med även nyanlända elever
Lärare 5	Ca 3 år	Åk 1	Blandad språkbakgrund med både svenska som första och andraspråk.

Tabell 1 visar en översikt över de lärare som deltog i studien. Lärarna har olika lång yrkeserfarenhet och undervisar i årskurs 1–3. Samtliga lärare arbetar i klasser där eleverna har varierande språkliga bakgrunder, vilket innebär att flerspråkighet är en naturlig del av undervisningssituationen.

6.3 Genomförande av intervjuer

Datainsamlingen genomfördes genom semistrukturerade intervjuer med fem verksamma lärare som undervisar i grundskolans tidigare år. Intervjuerna utgick från en intervjuguide med öppna frågor som utformades i relation till studiens syfte och forskningsfrågor.

Intervjuerna genomfördes individuellt och gav lärarna möjlighet att beskriva sina erfarenheter av språkutvecklande undervisning i SO-ämnena. Intervjuerna var kortare än vad som ofta rekommenderas, då 40–60 minuter hade kunnat ge mer utförliga och fördjupade svar. Detta kan ha påverkat möjligheten att fånga lärarnas resonemang i större detalj, men materialet bedöms ändå vara tillräckligt för studiens analys. Under intervjuerna ställdes frågor om hur lärarna arbetar med att integrera språk och ämnesinnehåll i undervisningen, hur de arbetar med begreppsförståelse samt vilka strategier de använder för att stödja elevernas språkutveckling i flerspråkiga klassrum.

Samtliga intervjuer spelades in med hjälp av en diktafon för att säkerställa att lärarnas svar dokumenterades korrekt. Enligt Bryman (2011) kan ljudinspelning vara en fördel i kvalitativa intervjuer eftersom forskaren då kan återvända till materialet och analysera det mer noggrant (Bryman, 2011, s. 428). Det kan även finnas nackdelar med att spela in, till exempel kan den intervjuade känna sig begränsad vilket kan påverka intervjun negativt. Det kan även vara en trygghet att intervjun spelas in eftersom personen då vet att allt som sägs kommer att tolkas ord för ord (Alvehus, 2013, s. 85).

Efter intervjuerna transkriberades allt inspelade material, vilket innebär att samtalen skrevs ner i textform. Transkriberingen gjorde det möjligt att analysera intervjuerna mer systematiskt och identifiera återkommande teman i lärarnas svar.

6.4 Genomförande observationer

Utöver intervjuerna genomfördes även enklare observationer av undervisningssituationer där lärarens arbetssätt kunde uppmärksammas. Syftet med observationerna var att få en bättre förståelse för hur lärare arbetar med språk och ämnesinnehåll i praktiken. Observationer kan

enligt Bryman (2011) vara ett värdefullt komplement till intervjuer eftersom de gör det möjligt att studera hur undervisning och interaktion faktiskt sker i klassrummet (Bryman, 2011, s. 274). Observationerna genomfördes i samband med lärarens ordinarie undervisning i SO- ämnena och dokumenterades genom fältanteckningar under två lektioner med två olika lärare.

Observationerna fokuserade särskilt på hur lärarna arbetade med:

- Begreppsförklaringar
- Bildstöd och visuellt material
- Samtal i helklass eller i mindre grupper
- Gemensamma genomgångar av texter

I flera fall kunde det observeras att lärarna använde bildstöd och gemensamma diskussioner för att göra innehållet mer begripligt för eleverna. Detta överensstämmer med forskning om språkutvecklande undervisning där lärarens stöd och interaktion med eleverna lyfts fram som centrala delar av undervisningen (Gibbons, 2018, s. 32–35; Hajer & Meestringa, 2014, s. 57–60). För att skydda deltagarnas identitet har lärarna anonymiserats i studien och benämns därför som Lärare 1–5 i resultatdelen.

Observationerna fokuserade på hur lärare organiserade undervisningen och skapade möjligheter för eleverna att använda språket aktivt i olika sammanhang. Under observationerna framkom även konkreta exempel på hur språkutvecklande arbetssätt används i undervisningen. I en av de observerade lektionerna som handlade om religion, använde läraren tydligt bildstöd och konkret material för att stödja elevernas förståelse. Eleverna fick exempelvis ta del av religiösa föremål såsom Koranen, Bibeln och en Torah. Undervisningen kompletterades även med filmklipp, vilket bidrog till att visualisera innehållet. Läraren arbetade aktivt med centrala begrepp, som till exempel helig skrift och helig byggnad, där eleverna fick möjlighet att samtala och diskutera tillsammans. I en annan observerad lektion arbetade läraren med ett SO område kopplat till djur, där fokus låg på fåglar. Läraren utgick från en gemensam text och identifierade samt förklarade svåra ord under läsningens gång. Efter detta arbetade eleverna med en sexfältare, där olika aspekter som exempelvis, föda, ungar och utseende organiserades. Läraren beskrev att denna struktur används återkommande i undervisningen för att eleverna succesivt ska befästa begreppen. Lektionen avslutades med att eleverna fick skriva egna texter, vilket gav dem möjlighet att använda de nya begreppen i ett sammanhang.

Observationerna dokumenterades genom anteckningar som senare användes i analysen tillsammans med intervjumaterialet. Enligt Bryman (2011) kan observationer vara ett värdefullt komplement till intervjuer eftersom de gör det möjligt att studera hur människor faktiskt agerar i en viss situation (Bryman, 2011, s. 274). Genom att kombinera intervjuer och observationer kunde studien få en mer nyanserad bild av hur språkutvecklande undervisning i So-ämnen kan se ut i praktiken.

6.5 Analys av materialet

I denna studie analyserades det insamlade materialet från intervjuer och observationer genom en kvalitativ analys. Syftet med analysen var att identifiera mönster och återkommande teman i lärarnas beskrivningar av hur de arbetar med språkutvecklande undervisning i SO - ämnena.

Intervjuerna transkriberades först för att skapa ett skriftligt material som kunde analyseras mer systematiskt. Därefter lästes materialet igenom flera gånger för att skapa en helhetsbild av innehållet. Enligt Alvehus (2013, s. 87) är detta en viktig del av analysprocessen eftersom forskaren behöver bli väl bekant med materialet innan det kan tolkas och kategoriseras.

Efter genomläsningen identifierades olika teman i materialet. Dessa teman handlade bland annat om hur lärarna arbetar med begrepp i SO-undervisningen, hur de använder bildstöd och andra språkliga stödstrukturer samt hur samtal och dialog används för att stödja elevernas förståelse. Genom att strukturera materialet i olika teman blev det möjligt att jämföra lärarnas svar och identifiera både likheter och skillnader i deras arbetssätt. Bryman (2011, s. 528) beskriver att denna typ av tematisering är vanlig inom kvalitativ forskning eftersom den gör det möjligt att organisera och analysera större mängder textmaterial.

Observationerna analyserades genom att fältanteckningarna lästes igenom och jämfördes med de teman som framkom i intervjuerna. På så sätt kunde lärarnas beskrivningar av sin undervisning relateras till vad som faktiskt observerades i klassrummet. Enligt Brinkkjær och Høyen (2013, s. 121) kan användningen av flera datainsamlingsmetoder bidra till en mer nyanserad förståelse av det fenomen som studeras. Genom denna analysprocess blev det möjligt att synliggöra hur lärare beskriver och genomför språkutvecklande arbetssätt i SO-undervisningen i de tidiga skolåren.

6.6 Forskningsetiska aspekter

I denna studie har vi utgått från vetenskapsrådets (2017, s. 8–14) forskningsetiska principer, vilka har varit vägledande genom hela forskningsprocessen. Dessa principer har legat till grund för hur studien har planerats, genomförts och hur det insamlade materialet har hanterats.

För att uppfylla informationskravet informerades deltagarna i ett tidigt skede om studiens syfte, hur intervjuerna och observationerna skulle genomföras samt hur det insamlade materialet skulle användas i studien. Deltagarna fick även tydlig information om sin roll i studien och vet vilka villkor som gällde för deras medverkan.

För att uppfylla samtyckeskravet deltog samtliga lärare frivilligt i studien. De informerades om att deras deltagande var helt frivilligt och att de när som helst hade möjlighet att avbryta sin medverkan utan att behöva ange någon anledning (Vetenskapsrådet, 2017, s.10). Detta bidrog till att skapa trygghet för deltagarna och säkerställa att deras medverkan skedde på egna villkor.

Konfidentialitetskravet säkerställdes genom att deltagarnas identitet anonymiserades i studien. Lärarna benämns exempelvis som Lärare 1, lärare 2 och så vidare, vilket innebär att enskilda personer eller skolor inte kan identifieras. Det insamlade materialet har dessutom hanterats på ett sätt som förhindrar att obehöriga får tillgång till det, vilket ytterligare stärker skyddet av deltagarna integritet (Vetenskapsrådet, 2017, s. 12).

För att uppfylla nyttjandekravet har det insamlade materialet endast använts för denna studie och inte i några andra sammanhang. Materialet har behandlats med stor försiktighet och endast använts för att besvara studiens frågeställningar (Vetenskapsrådet, 2017, s. 14). Genom att arbeta utifrån dessa forskningsetiska principer har vi strävat efter att genomföra studien på ett ansvarsfullt och etiskt korrekt sätt. Deltagarnas rättigheter, integritet och välbefinnande har varit i fokus under hela processen, från planering till genomförande och analys.

7. Resultat och analys

I detta kapitel presenteras resultatet från intervjuerna med de fem lärarna samt de observationer som genomfördes i undervisningen. Resultatet analyseras i relation till studiens syfte, som är att undersöka hur lärare arbetar med att integrera språk och ämnesinnehåll i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum.

Analysen presenteras i olika teman som framkommit i intervjuerna och observationerna. Dessa teman handlar bland annat om språksituationen i klassrummet, arbete med begrepp i undervisningen, användningen av språkliga stödstrukturer, betydelsen av samtal i undervisningen samt anpassningar i flerspråkiga klassrum. Detta kan förstås utifrån det sociokulturella perspektivet där språk och olika pedagogiska redskap ses som centrala verktyg för elevers lärande och kunskapsutveckling (Säljö, 2014 s.14).

7.1 Språksituationer i klassrummet

Resultatet från intervjuerna visar att samtliga lärare arbetar i klasser där eleverna har olika språkliga bakgrunder. Flera lärare beskriver att många elever har svenska som andraspråk och att språknivåerna i klassen kan skilja sig mycket åt. Lärare 1 beskriver exempelvis att: ”Majoriteten av klassen är flerspråkig. När det kommer just till nivån i svenskan så är den väldigt varierande också bland eleverna.” Lärare 2 beskriver en liknande situation i sin klass och förklarar att elevernas språknivåer kan skilja sig mycket åt. Läraren menade att vissa elever fortfarande håller på att utveckla grundläggande ord och begrepp i svenska språket, medan andra elever redan har ett mer utvecklat skolspråk. Detta innebär att undervisningen ofta behöver anpassas så att alla elever får möjlighet att förstå innehållet. Även andra lärare beskriver en liknande situation i sina klassrum. Lärare 3 berättar exempelvis att de flesta elever i klassen har svenska som andraspråk och att det även finns nyanlända elever i gruppen, vilket gör att språknivåerna varierar mycket. Även lärare 4 beskriver att klassen är mycket flerspråkig och att språket blir en viktig del av undervisningen i vardagen. Lärare 5 förklarar att klassen består av elever med både svenska som förstaspråk och andraspråk, vilket gör att undervisningen behöver anpassas efter elevernas olika språkliga nivåer.

Observationerna visar också att språket spelar en central roll i undervisningen. Under observationerna kunde det exempelvis ses hur läraren använde olika strategier för att göra

innehållet mer begripligt för eleverna. Läraren använde bland annat bildstöd och konkreta exempel för att förklara nya begrepp. Detta kan kopplas till forskning som visar att språket har en central betydelse för elevers lärande i skolans ämnen. Cummins (2017, s. 35) framhåller att elever behöver utveckla ett akademiskt språk för att kunna förstå och uttrycka ämneskunskaper i skolan. Detta överensstämmer med vad lärarna beskriver i intervjuerna, där de lyfter att språket har en central roll i undervisningen och att elevernas språkliga nivåer varierar. Både intervjuerna och observationerna visar således att lärarna behöver arbeta medvetet med språket för att anpassa undervisningen till elevernas olika behov. Detta kan förstås som att språket inte enbart är ett verktyg för kommunikation, utan även en förutsättning för lärande i SO-undervisningen. Resultatet tyder på att lärare aktivt behöver skapa språkliga möjligheter för eleverna att delta, vilket framkommer både i intervjuerna och i observationerna. En möjlig tolkning är att språket fungerar som en bro mellan elevernas tidigare erfarenheter och det nya ämnesinnehållet.

7.2 Arbete med begrepp i SO-undervisningen

Ett tydligt tema i intervjuerna är att lärarna lägger stor vikt vid att arbeta med begrepp i SO-undervisningen. Flera lärare beskriver att många begrepp inom SO kan vara svåra för elever att förstå, särskilt för elever som har svenska som andraspråk.

Lärare 1 beskriver exempelvis: “Vi brukar stanna upp vid olika begrepp som till exempel demokrati, rättigheter eller lagar och förklara vad orden betyder tillsammans”. Liknande beskrivningar framkommer även i intervjuerna med andra lärare. Lärare 4 berättar exempelvis att begreppsarbete är en viktig del av undervisningen i SO eftersom många begrepp kan vara svåra för eleverna att förstå. Läraren beskriver att begreppen ofta förklaras med hjälp av konkreta exempel och genom gemensamma diskussioner i klassen. På så sätt får eleverna möjlighet att koppla nya begrepp till sådant de redan känner till. Flera lärare berättar också att de använder olika strategier för att hjälpa eleverna att förstå begreppen, till exempel genom att använda bilder från elevernas vardag eller gemensamma genomgångar.

Observationerna visar också att begreppsarbete är en viktig del av undervisningen. Under observationerna kunde det exempelvis ses hur läraren skrev upp centrala begrepp på tavlan och diskuterade deras betydelse tillsammans med eleverna. Detta arbetssätt kan kopplas till Hajer och Meestringa (2014, s. 52–56) som menar att lärare behöver synliggöra och förklara centrala

begrepp för att elever ska kunna utveckla sin förståelse av ämnesinnehållet. Betydelsen av begreppsarbete i undervisningen lyfts även fram i forskning om språkutvecklande arbetssätt. Gibbons (2016, s. 35–38) betonar att arbete med centrala begrepp är en viktig del av ämnesundervisningen eftersom begreppen fungerar som nycklar till förståelse av ämnesinnehållet. När lärare synliggör och diskuterar begrepp tillsammans med eleverna skapas bättre förutsättningar för att eleverna ska kunna utveckla ett mer avancerat ämnesspråk. Detta visar en tydlig koppling mellan intervjuerna och observationerna, där lärarna både beskriver och i praktiken genomför ett aktivt arbete med begrepp. Detta visar på att begreppsarbete inte sker slumpmässigt, utan är en medveten del av undervisningen. Resultatet tyder på att lärarna arbetar systematiskt med att synliggöra och repetera begrepp för att eleverna ska förstå innehållet. En möjlig tolkning är att detta arbetssätt är särskilt viktigt i flerspråkiga klassrum, där eleverna behöver både språkligt och ämnesmässigt stöd. Att detta framkommer både i intervjuerna och i observationerna stärker studiens resultat.

7.3 Språkliga stödstrukturer i undervisningen

Resultatet visar även att lärarna använder olika språkliga stödstrukturer för att hjälpa eleverna att förstå innehållet i SO-undervisningen. Flera lärare beskriver att de använder bildstöd, filmer och konkreta exempel för att göra undervisningen mer begriplig. Lärare 1 uttrycker exempelvis: “Jag använder mycket bilder för att förklara vad begreppet betyder.”

Observationerna bekräftar detta arbetssätt. Resultatet visar att lärare inte enbart förklarar muntligt, utan även använder visuella och konkreta resurser för att förstärka undervisningen. Under en religionslektion kunde det exempelvis observeras hur läraren använde bildstöd för att förklara olika religiösa begrepp. När läraren introducerade begreppet heliga skrifter visade hon böckerna konkret, såsom Bibeln, Koranen osv. Varje begrepp förklarades både muntligt och med hjälp av bilder, vilket gjorde innehållet mer konkret för eleverna. Liknande arbetssätt kunde även observeras vid andra tillfällen i undervisningen. Lärarna använde ofta bilder, konkreta exempel och gemensamma genomgångar för att stödja elevernas förståelse. I flera fall kombinerades bildstöd med samtal i helklass där eleverna fick möjlighet att ställa frågor och diskutera innehållet tillsammans. Detta visar att det finns en tydlig överensstämmelse mellan vad lärare säger att de gör och vad som faktiskt sker i undervisningen. Användningen av bildstöd och konkreta exempel framträder både i intervjuerna och i observationerna som viktiga strategier för att stödja elevernas förståelse.

Eleverna fick också möjlighet att prata om begreppen tillsammans och ställa frågor om innehållet. Genom att kombinera muntliga förklaringar med visuellt stöd skapades flera möjligheter för eleverna att förstå innehållet. Detta kan kopplas till Gibbons (2016, s. 33) som framhåller att språkliga stödstrukturer, såsom bildstöd och modellering, kan bidra till att utveckla både elevernas språk och deras ämnesförståelse. Användningen av bildstöd och visuella resurser kan också förstås i relation till Walqui (2006, s. 167–168), beskriver hur lärare kan använda så kallad scaffolding för att stödja elever som lär sig på ett andraspråk. Scaffolding innebär att lärare ger olika former av stöd, exempelvis genom visuella resurser, modellering eller tydliga förklaringar, för att göra undervisningens innehåll mer begripligt för eleverna. När elevernas förståelse utvecklas kan stödet gradvis minska, vilket i de observerade lektionerna kan ses genom användningen av bildstöd som en form av scaffolding, där läraren stöttar elevernas förståelse av begrepp. I de observerade lektionerna kunde liknande arbetssätt uppmärksammas när lärare använde bildstöd och konkreta exempel för att förklara begrepp i undervisningen.

7.4 Samtal och interaktion i undervisningen

Ett ytterligare tema som framkommer i intervjuerna är betydelsen av samtal och dialog i undervisningen. Flera lärare beskriver att de försöker skapa möjligheter för eleverna att prata med varandra och diskutera olika frågor i undervisningen.

Lärare 1 uttrycker exempelvis: “Eleverna behöver prata mycket för att förstå det vi arbetar med”, vilket framkom i intervjun när läraren beskrev hur hen arbetar med språkutvecklande undervisning i klassrummet. Detta citat visar hur lärarna ser samtal som ett viktigt verktyg för att stödja elevernas förståelse av ämnesinnehållet. Betydelsen av samtal i undervisningen lyfts även fram i forskning om klassrumdialog. Mercer och Littleton (2007, s 23–24) menar att dialog mellan elever kan bidra till att utveckla deras tänkande och förståelse eftersom eleverna får möjlighet att formulera sina idéer och resonera tillsammans. När eleverna diskuterar frågor och begrepp i undervisningen kan de tillsammans utveckla en djupare förståelse för ämnesinnehållet. I de observerade lektionerna kunde vi exempelvis ses hur lärare lät eleverna diskutera frågor i par innan svaren lyftes i helklass, till exempel genom att eleverna fick förklara begrepp för varandra eller diskutera varför en viss historisk händelse inträffade. Detta skapade fler möjligheter för eleverna att formulera sina tankar och använda ämnesspråket tillsammans med andra elever. Enligt Mercer och Littleton (2007, s. 24) kan sådana

dialogbaserade arbetssätt bidra till att stärka både elevers språkutveckling och deras förmåga att resonera kring olika frågor. Detta kan kopplas till det sociokulturella perspektivet på lärande där språk och interaktion ses som centrala delar av lärprocessen. Gibbons (2016, s. 38–39) framhåller att dialogbaserade arbetssätt kan bidra till att utveckla elevernas språk och förståelse för ämnesinnehållet.

Resultatet i denna studie visar att samtal och interaktion har en central betydelse i undervisningen. När eleverna ges möjlighet att diskutera frågor tillsammans kan de utveckla både sin förståelse av ämnesinnehållet och sitt språk. Detta ligger i linje med det sociokulturella perspektivet på lärande där kunskap utvecklas genom samspel och kommunikation mellan människor (Säljö, 2014, s. 73–75) Genom dialog i klassrummet får eleverna möjlighet att formulera sina tankar, pröva idéer och ta del av andra elevers resonemang, vilket kan bidra till en djupare förståelse av undervisningen innehåll.

7.5 Anpassningar i flerspråkiga klassrum

Resultatet visar även att lärarna gör olika anpassningar i undervisningen för att stödja elever som har svenska som andraspråk. Dessa anpassningar kan exempelvis handla om att förklara begrepp mer noggrant, använda fler exempel eller ge eleverna mer tid att arbeta med uppgifter.

En lärare berättar exempelvis att elever ibland får använda digitala verktyg för att översätta ord eller begrepp för att bättre förstå undervisningen. Flera lärare beskriver även att de försöker använda varierande arbetssätt för att skapa bättre förutsättningar för elevernas förståelse. Det kan exempelvis handla om att använda bildstöd, arbeta i mindre grupper eller ge eleverna mer tid att arbeta med olika uppgifter. Genom sådana anpassningar kan lärarna stödja elevernas språkliga utveckling samtidigt som de arbetar med ämnesinnehållet i undervisningen. Resultatet visar att lärare använder flera strategier för att anpassa undervisningen efter elevernas språkliga behov. Detta kan kopplas till forskning som språkutvecklande undervisning där lärarens stöd beskrivs som en central del av elevernas lärandeprocess.

Gibbons (2016, s. 67–68) betonar att eleverna som lär sig på ett andraspråk ofta behöver tydliga stödstrukturer i undervisningen för att kunna förstå innehållet och utveckla sitt språk. Forskning om flerspråkiga klassrum lyfter även fram hur elevernas olika språk kan fungera som en resurs i lärandet. Garcia och Wei (2014, s. 64–66) beskriver begreppet translanguaging, vilket innebär

att elever använder alla sina språkliga resurser för att förstå och bearbeta undervisningens innehåll. När eleverna får möjlighet att använda flera språk i klassrummet kan det bidra till att stärka både deras förståelse av ämnesinnehållet och deras språkutveckling. Observationerna visar också att lärarna gör anpassningar i undervisningen, exempelvis genom att arbeta med bildstöd, tydliga genomgångar och gemensamma diskussioner. Detta överensstämmer med intervjuerna där lärarna beskriver att de anpassar undervisningen efter elevernas språkliga behov. Detta visar att anpassningar är en central del av undervisningen i flerspråkiga klassrum. Resultatet tyder på att lärarna kontinuerligt behöver anpassa undervisningen utifrån elevernas språkliga nivåer. En möjlig tolkning är att dessa anpassningar bidrar till att flera elever får möjlighet att delta aktivt i undervisningen.

8. Diskussion

I det avslutande kapitlet diskuteras studiens resultat i relation till frågeställningarna och tidigare forskning. Resultatet från intervjuerna och observationerna analyseras utifrån forskning om språkutvecklande undervisning i flerspråkiga klassrum samt det sociokulturella perspektivet på lärande. Det som saknas i vår studie är att den kunde ha omfattat fler sociala aktiviteter som eleverna deltar i under undervisningen. En analys av hur sociala aktiviteter främjar inkludering och språkutveckling hade kunnat bidra till en djupare förståelse. Framöver hade det även varit relevant att granska lärarnas kompetens inom de samhällsorienterade ämnena samt hur de knyter an till tillämpningen av didaktiska modeller och språkmodeller. Det hade också varit intressant att undersöka hur lärare väljer läromedel och undervisningsmaterial för att eleverna ska kunna uppnå kunskapskraven och utveckla begrepp och språk.

8.1 Resultatdiskussion

Resultatet visar att lärarna lyfter fram betydelsen av tydliga mål i undervisningen. De menar att eleverna behöver förstå vad de ska lära sig och vad som förväntas av dem under lektionen. Eftersom flera av eleverna i denna studie går i de tidiga skolåren kan begreppet mål ibland upplevas som abstrakt. Samtidigt visar observationerna att eleverna kan besvara lärarens frågor och koppla innehållet till tidigare arbetade teman.

Att synliggöra och aktivera elevernas förkunskaper i början av ett nytt arbetsområde lyfts även fram i tidigare forskning. Hajer och Meestringa (2010, s. 65) betonar vikten av att utgå från elevernas tidigare kunskaper när ett nytt tema introduceras. Genom att anknyta undervisningen till elevernas erfarenheter kan läraren skapa bättre förutsättningar för förståelse och lärande. Tydliga mål i undervisningen kan även kopplas till Dylan Williams forskning om formativ bedömning. Enligt William bör läraren presentera och förklara målen samt tydliggöra hur eleverna kan arbeta för att uppnå dem (William i Ersgård, 2016, s. 110).

Vidare framkommer att vissa lärare upplever att nivågruppering kan bidra till elevernas utveckling. Genom att anpassa undervisningen efter elevernas kunskapsnivå kan varje elev få möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Målet är att alla elever ska nå minst godkänd nivå och få det stöd de behöver. Forskning visar samtidigt att elever som känner

osäkerhet kring språket ofta kan uppleva större trygghet i mindre grupper än i helklass (Gibbons, 2016, s. 67–68). Samtidigt har nivågruppering kritiserats eftersom det kan påverka likvärdigheten i skolan. Det kan därför diskuteras om nivågruppering av elever står i konflikt med principen om ”en skola för alla”. Samtidigt kan nivågruppering i vissa fall bidra till att undervisningen bättre anpassas efter elevernas olika behov och kunskapsnivåer. Enligt Skolverket är det därför viktigt att sådana insatser kontinuerligt följs upp och utvärderas samt att de används under en begränsad tidsperiod (Skolverket, 2013, s. 60).

Resultatet visar också att lärarna lyfter fram betydelsen av kollegialt samarbete i arbetet med språkutvecklande undervisning. Flera lärare beskriver att olika pedagogiska insatser diskuteras och följs upp i samarbete med specialpedagoger, speciallärare och skolledning. Lärarna betonar även vikten av att undervisningen är likvärdig mellan klasserna och att planering sker gemensamt. Kollegialt samarbete kan bidra till att lärarna tillsammans analyserar undervisningen och utvecklar nya arbetssätt. Ett annat viktigt resultat i studien är att lärarna strävar efter att arbeta språkutvecklande i alla ämnen. De framhåller särskilt vikten av att utveckla elevernas skolspråk, det vill säga det mer formella och ämnesspecifika språk som används i skolan och skiljer sig från vardagsspråket. I undervisningen möter elever många nya begrepp och ämnesspecifika ord som kan skilja sig från det språk de använder i vardagen. Därför behöver undervisningen ge eleverna möjlighet att möta dessa begrepp i flera olika sammanhang. Enligt Gibbons kan språkutvecklande arbetssätt i olika ämnen bidra till att elever möter nya ord och begrepp i olika sammanhang, om begreppen görs begripliga för eleverna, till exempel genom förklaringar, bilder, exempel och användning i olika sammanhang (Gibbons, 2016, s. 163).

Observationerna visar också att lektionens mål var synligt på tavlan under hela lektionen och att läraren tydligt gick igenom målet tillsammans med eleverna. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv på lärande betonas betydelsen av kommunikation och samspel i lärprocessen. Säljö menar att lärande sker genom sociala och kommunikativa processer där elever får möjlighet att delta aktivt i kunskapsutvecklingen (Säljö, 2014, s. 37). Eftersom eleverna i klassen har olika modersmål och några är nyanlända kan det dock vara en utmaning för läraren att säkerställa att alla elever verkligen har förstått lektionens mål, eftersom en tydlig genomgång i sig inte garanterar förståelse utan kräver interaktion och dialog med eleverna.

Observationerna visar även att lärarna använder en gemensam lektionsstruktur där PowerPointpresentationer med bildstöd används för att tydliggöra olika moment och begrepp i undervisningen. En tydlig struktur kan bidra till att skapa förutsägbarhet och trygghet för eleverna. Samtidigt kräver en sådan struktur ett omfattande arbete från lärarnas sida. Lärarna behöver först sätta sig in i strukturen och känna sig trygga i att använda den, för att därefter kunna anpassa undervisningen efter elevernas behov. För nya lärare kan det därför vara betydelsefullt att få stöd från kollegor samt möjlighet att observera hur undervisningsstrukturen används i praktiken. Samtidigt kan det diskuteras hur en gemensam undervisningsstruktur påverkar lärarnas handlingsutrymme och kreativitet. En möjlig konsekvens kan vara att lärarnas autonomi minskar. Samtidigt kan en tydlig struktur skapa trygghet för eleverna, även om undervisningen samtidigt kan upplevas som mer förutsägbar.

8.2 Metoddiskussion

I denna studie användes en kvalitativ metod bestående av intervjuer och observationer. Syftet med att använda dessa metoder var att få en djupare förståelse för hur lärare arbetar med språkutvecklande undervisning i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum. En styrka i studien är att intervjuerna kompletterades med observationer. Genom intervjuerna fick lärarna möjlighet att beskriva sina erfarenheter och arbetssätt, medan observationerna gav möjlighet att studera hur undervisningen faktiskt genomfördes i klassrummet.

Samtidigt finns vissa begränsningar i studien. Antalet deltagande lärare är relativt begränsat, vilket innebär att resultaten inte kan generaliseras till alla lärare. Syftet med kvalitativa studier är dock inte att generalisera resultaten utan snarare att skapa en djupare förståelse för ett fenomen. En annan begränsning är att observationerna genomfördes under två lektioner med två olika lärare. Det innebär att observationerna endast visar en del av lärarnas undervisning.

8.3 Slutsats

Syftet med studien var att undersöka hur lärare arbetar med att integrera språk och ämnesinnehåll i SO-undervisningen i flerspråkiga klassrum. Resultatet visar att lärarna använder flera olika strategier för att stödja elevernas språkutveckling i undervisningen. Dessa

strategier handlar bland annat om att arbeta med begrepp, tydliggöra lektionens mål, använda bildstöd samt skapa möjligheter för samtal och interaktion i klassrummet.

Resultatet visar även att lärarna strävar efter att arbeta språkutvecklande i alla ämnen och att undervisningen anpassas efter elevernas olika språkliga förutsättningar. Genom att synliggöra språket i undervisningen och arbeta aktivt med begrepp kan eleverna få bättre möjligheter att utveckla både sitt språk och sin förståelse för ämnesinnehållet i SO.

Det är dock viktigt att betona att denna studie bygger på ett begränsat antal intervjuer och observationer. Resultatet kan därför inte generaliseras till alla skolor eller klassrum. Samtidigt kan studien bidra till en ökad förståelse för hur lärare arbetar med språkutvecklande undervisning i flerspråkiga klassrum och vilka strategier som kan användas för att stödja elevers språkliga utveckling i SO-undervisningen.

Studien visar även att språkutvecklande undervisning i SO kan vara en utmaning eftersom elever har olika språkliga bakgrunder och förutsättningar, men belyser också hur lärare förstår och hanterar dessa utmaningar, både i sin syn på undervisning och i den konkreta undervisningssituationen. Därför behöver lärare använda olika arbetssätt och anpassa undervisningen efter elevernas behov. En viktig del i detta arbete är att skapa undervisning där eleverna får möjlighet att utveckla sitt skolspråk och samtidigt arbeta med ämnesinnehållet. Genom att arbeta språkutvecklande i SO-undervisningen kan eleverna få bättre förutsättningar att delta i undervisningen och utveckla både kunskap och språk.

Genom den forskning vi har studerat har vi sett att undervisningen ofta utformas utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Den sociala interaktionen har stor betydelse för elevernas språkutveckling och lärande i de samhällsorienterade ämnena. Forskningen visar att sociala aktiviteter främjar samspel och dialog, vilket är gynnsamt för elevernas språkutveckling och lärandeprocesser. Resultatet visar hur språkutvecklande arbetssätt kan användas i undervisningen och att språket har en central och betydelsefull roll för lärandet i SO-ämnena. Resultatet betonar också hur sociala aktiviteter är viktiga för undervisningen och för lärarens yrkesprofession. Studien visar även att sociala aktiviteter främjar inkludering och utveckling genom samspel i klassrummet. Vi har också lagt märke till att sociala aktiviteter och språkutvecklande arbetssätt hänger nära samman. Detta innebär att skolan inte bara ger eleverna ämneskunskaper, utan också utvecklar dem till demokratiska medborgare och förbereder dem för att fungera i samhället.

9. Referenser

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber.

Brinkkjær, U., & Høyen, M. (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Stockholm: Liber.

Bunar, N. (2001). *Skolan mitt i förorten: Fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Costley, Tracy och Leung, Constant. (2020). "Putting translanguaging into practice: A view from England". *System* 92 (Augusti): 1–13.

Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever: Effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur.

Dysthe, O. (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Ersgård, J. (2016). *De fem stora inom skolforskning: Fullan, Hattie, Timperley, Wiliam och Dweck*. Stockholm: Natur & Kultur

García, O., & Wei, L. (2014). *Translanguaging: Language, bilingualism and education*. London: Palgrave Macmillan.

Gibbons, P. (2016). *Stärk språket, stärk lärandet: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet* (4 uppl.). Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Hajer, M., & Meestringa, T. (2014). *Språkinriktad undervisning: En handbok*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Hajer, Maaïke. (2015). *Att främja elevers lärande i SO. Introduktion till ett språkutvecklande arbetssätt i SO-ämnen Del 1*. Stockholm: Skolverket.

Håkansson, J., & Sundberg, D. (2012). *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur & Kultur.

Mercer, N., & Littleton, K. (2007). *Dialogue and the development of children's thinking: A sociocultural approach*. London: Routledge.

Nihlfors, E. (2012). *Lärarens dubbla uppdrag enligt den nya skollagen*. Stockholm: Natur & Kultur.

Norberg-Brorsson, Birgitta. (2016) "Språk och ämnesutvecklande arbete i samhällsorienterade ämnen - en fallstudie". I Lahdenperä, Pirjo och Sundgren, Eva. (red.). *Skolans möte med nyanlända*. Stockholm: Liber, 135–140.

Repo, E. (2023). Towards language-aware pedagogy? *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. Volume 37 Issue 4
<https://doi.org/10.1080/09500782.2022.2116985>

Schleppegrell, M. J. (2004). *The language of schooling: A functional linguistics perspective*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Schmidt, Catarina och Wedin, Åsa (2017). *Språk – och kunskapsutvecklande undervisning. Språk-, läs- och skrivutveckling Grundskola. Del 3*. Stockholm: Skolverket.

Skolinspektionen. (2016). *Skolans arbete med extra anpassningar*. Kvalitetsgranskningsrapport 2016, diarienummer: 2015:2217.

Skolverket. (2012). *Greppa språket: Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2013). *Forskning för klassrummet – vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2015). *Att främja elevers lärande – språkutvecklande SO-undervisning*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2016). *Så arbetar vi med att revidera kurs- och ämnesplanerna*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. Stockholm: Skolverket.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: Ett sociokulturellt perspektiv* (3 uppl.). Stockholm: Norstedts.

Thomas, W., & Collier, V. (1997). *School effectiveness for language minority students*. Washington, DC: National Clearinghouse for Bilingual Education.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Walqui, A. (2006). Scaffolding instruction for English language learners: A conceptual framework. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 9(2).<https://doi.org/10.1080/13670050608668639>

Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2)
<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1976.tb00381.x>

Bilagor

Bilaga 1 - Intervjufrågor

1. Hur länge har du arbetat som lärare?
2. I vilka årskurser undervisar du?
3. Hur skulle du beskriva språksituationen i din klass?
4. Hur arbetar du med att integrera språk och ämnesinnehåll i din SO-undervisning?
5. Vilka språkliga krav upplever du att So-ämnet ställer på elever i F-3?
6. Hur ser du på sambandet mellan elevernas språkliga förmåga och deras möjlighet att visa sina ämneskunskaper i SO?
7. Hur arbetar du med begreppsförståelse i SO? Kan du ge konkreta exempel?
8. Vilka didaktiska strategier använder du för att stötta elevernas språkutveckling i SO?
9. Hur anpassar du undervisningen i flerspråkiga klassrum?
10. Vilka utmaningar möter du i arbetet med språk och SO i flerspråkiga klassrum?
11. Är det något du vill tillägga kring språkets roll i SO-undervisningen?

Bilaga 2 - Samtyckesblankett

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
INSTITUTION
Datum 2026- 02-24

På lärarutbildningen vid [Malmö universitet](#) skriver studenterna ett examensarbete på avancerad nivå. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid skolor, i form av t.ex. intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i [Malmö universitets databas MUEP](#) (<http://dspace.mah.se/handle/2043/599>).

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Vi är studenter på lärarutbildningen vid [Malmö universitet](#) och genomför just nu vårt examensarbete inom utbildningen. Studien handlar om språkutvecklande arbetssätt i SO-undervisning i de tidiga skolåren (F-3) och syftar till att undersöka hur lärare arbetar för att stödja elevers språk och lärande i ämnet SO.

Studien genomförs genom intervjuer med lärare samt observationer av undervisningen i klassrum. Intervjuerna spelas in med ljudupptagning för att kunna transkriberas och analyseras i efterhand. Observationerna innebär att vi närvarar under undervisningstillfällena för att studera hur språkutvecklande arbetssätt används i praktiken.

Deltagandet i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan att ange någon anledning och utan några negativa konsekvenser.

Allt insamlat material kommer att behandlas konfidentiellt. I examensarbetet kommer inga namn eller uppgifter som kan identifiera deltagare eller skolor att användas. Materialet används endast i forskningssyfte inom detta examensarbete.

Studien följer de forskningsetiska principer som anges av [Vetenskapsrådet](#), vilket innebär att:

- Medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- Deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.